

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการมีงานทำ
ของผู้สูงอายุในจังหวัดนครพนม
Role of Local Administrative Organizations in Promoting Employment
of the Elderly in Nakhon Phanom Province

ณัฐวุฒิ ไวกิจจน¹, กมลพร กัลยาณมิตร²,
สถิตย์ นิยมญาติ³, และ ทศนีย์ ลักขณาภิชนชัช⁴
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี^{1,2,3,4}

Nuttavut Vaikijjanek¹, Kamolporn Kalyanamitra²,
Satit Niyomyaht³ and Tassanee Lakkhanapichonchat⁴
Bangkokthonburi University^{1,2,3,4}

Corresponding Author, E-mail: Thethumvka@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาท ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุในจังหวัดนครพนม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทำการคัดเลือกแบบเจาะจงคือ ได้แก่ ผู้บริหารและบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสรุปความแบบพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทต่อการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุในด้านการจัดตั้งศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพ มีการสนับสนุนทรัพยากรการบริหาร การแสวงหาภาคีความร่วมมือในด้านการจัดอบรมฝึกการประกอบอาชีพ มีการให้ความรู้ สอนทักษะอาชีพ การพาไปศึกษาดูงานในด้านการพัฒนาทักษะอาชีพ มีการจัดทำแผนงาน โครงการ และกิจกรรมการพัฒนาทักษะ ให้คำปรึกษาแนะนำ

* ได้รับบทความ: 12 พฤษภาคม 2566; แก้ไขบทความ: 22 กันยายน 2566; ตอรับตีพิมพ์: 29 กันยายน 2566

ในด้านการสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ การเป็นพี่เลี้ยงดูแลช่วยเหลือ ด้านการจัดหางาน สร้างความร่วมมือกับนายจ้าง การหางานให้ไปทำที่บ้าน ในด้านการสนับสนุนแหล่งเงินทุน มีการสนับสนุนแหล่งเงินทุนในโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ และในด้านการสร้างช่องทางการตลาด ให้ความรู้ทางการตลาดและจัดหาตลาดในการจัดจำหน่ายสินค้า 2) ปัญหาและอุปสรรค คือ มีงบประมาณจำกัด ภารกิจหน้าที่มีมาก บุคลากรไม่พอ ขาดความรู้ ขาดการติดตามผล ความร่วมมือยังไม่มาก ผู้สูงอายุยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการทำงาน และ 3) ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ผู้นำควรให้ความสำคัญกับการก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ ควรมีการจัดอบรมบุคลากรให้มีความรู้และเข้าใจถึงบทบาทและควรมีการปรับปรุงแก้ไขระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการปฏิบัติงาน และเพื่อลดข้อจำกัดในการทำงาน

คำสำคัญ: บทบาท; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น; การส่งเสริมการมีงานทำ; ผู้สูงอายุ

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the role of local government organizations in promoting employment of the elderly in Nakhon Phanom Province, to study problems and obstacles of local government organizations in promoting employment of the elderly, and to study suggestions for promoting the role of local government organizations in promoting employment of the elderly. This research was qualitative. Key informants were executives and personnel of local government organizations in Nakhon Phanom Province, total of 24 people by purposive selection. The tool collection was a questionnaire by in-depth interview. Data were analyzed by descriptive summary.

The results found that

1) the role of local government organizations in promoting employment of the elderly in Nakhon Phanom Province on the establishment of training and career development center administrative resources were supported, seeking cooperation partners, occupational training had to educate teaching professional skills, taking a study tour, occupational skills development plans, projects and skills development activities were prepared, giving advice support for the establishment of professional groups, being a foster caregiver recruitment, built partnerships with employers, finding a job to do at home, funding support, supporting funding sources for various projects and activities and creating marketing channels, marketing knowledge and providing a market for product distribution.

2) the role of local government organizations in promoting employment of the elderly in Nakhon Phanom Province found that there was a limited budget. There were many tasks, insufficient personnel, lacked of knowledge, and the leaders, giving little importance, lacked of follow-up, not much cooperation. The elderly were not aware of the importance of work.

3) the suggestions for promoting the role of local government organizations in promoting employment of the elderly in Nakhon Phanom Province, namely: leaders should pay attention to the progress towards an aging society and the development of aging work. There should be training for personnel at all levels to have a body of knowledge and understood the role and there should be amendments to relevant laws, rules and regulations to be conducive to the mission. and to reduce limitations in work.

Keywords: Role; Local Government Organization; Promoting Employment; Elderly

บทนำ

องค์การสหประชาชาติ พบว่า สัดส่วนของประชากรสูงอายุของโลกนั้นกำลังเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยเพิ่มจากร้อยละ 13.7 ในปี 2556 เป็นร้อยละ 25.1 ในปี พ.ศ. 2593 และจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 34.6 ในปี พ.ศ. 2543 จากข้อมูลดังกล่าวในภูมิภาคเอเชียมีสัดส่วนของประชากรเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากจาก พ.ศ. 2556 ร้อยละ 12.3 ซึ่งจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 28.3 ใน พ.ศ. 2593 และร้อยละ 41.4 ในปี พ.ศ. 2543 จากการคาดประมาณตามรายงานของ Department of Economic and Social Affairs, UN เมื่อจำแนกเป็นรายประเทศที่ตั้งในภูมิภาคอาเซียนพบว่า ในอีก 36 ปีข้างหน้า สัดส่วนผู้สูงอายุของไทยจะสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสมาชิกอื่น ๆ คือ มีสัดส่วนร้อยละ 37.5 ในปี พ.ศ. 2593 (กรมการจัดหางาน, 2561) อัตราความเร็วการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุในประเทศไทย จึงเป็นที่จับตามองของธนาคารโลก เนื่องจากประเทศไทยยังเป็นประเทศที่ถูกจัดอันดับให้เป็นประเทศที่อยู่ในระดับรายได้ปานกลาง อีกทั้งการออมเงิน และการออมในรูปแบบต่าง ๆ ของคนไทยในภาพรวมยังต่ำมาก อีกทั้งหลักประกันด้านรายได้ รายเดือน ของผู้สูงอายุในรูปแบบของ “เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ” ที่จ่ายให้ผู้สูงอายุตามเกณฑ์อายุจำนวน 600 - 1,000 บาท ต่อเดือนนั้น ก็ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายเพื่อการยังชีพ (ศิริวรรณ อรุณทิพย์ไพฑูรย์, 2559) ทำให้ภาครัฐเร่งเตรียมมาตรการรองรับผู้สูงอายุ ด้วยหวังให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งสภาพร่างกายและจิตใจ และหนึ่งในมาตรการรับมือที่น่าสนใจ คือ “การจ้างงานผู้สูงอายุ” นั่นเอง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือว่าเป็นองค์กรที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดบริการสาธารณะแก่ชุมชนรวมทั้งภารกิจเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส ซึ่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 นั้นได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะไว้หลายด้าน โดยเฉพาะด้านการสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส ไว้ในหมวด 2 มาตรา 16(10) ให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล ให้การสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส และมาตรา 17(27) ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่นเดียวกับเทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล (สุปรีญา นุ่นเกลี้ยง และ ศิริลักษณ์ คัมภีรานนท์, 2562)

จังหวัดนครพนมมีจำนวนผู้สูงอายุมากขึ้นเรื่อย ๆ จากการสำรวจปี 2557 พบว่ามีจำนวนผู้สูงอายุ 74,149 คน แบ่งเป็นเพศชาย 33,787 คน เพศหญิงจำนวน 40,362 คน (พัฒนาชุมชนจังหวัดนครพนม, 2557) แต่จากการสำรวจปี 2564 พบว่า มีจำนวนผู้สูงอายุ 113,802 คน แบ่งเป็นเพศชาย 50,887 คน เพศหญิงจำนวน 62,915 คน (สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง, 2565) ซึ่งปัจจุบันจังหวัดนครพนมมีการเปลี่ยนแปลงไปมากทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ รวมทั้งด้านสังคมทำให้ประชาชนวัยทำงานต้องทำงานให้มากขึ้นเพื่อหารายได้มาใช้จ่ายในครอบครัวจนทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว ลดน้อยลงลูกหลานซึ่งเป็นผู้ดูแลไม่มีเวลาในการดูแลผู้สูงอายุเหมือนเดิม ทำให้ผู้สูงอายุขาดผู้ดูแลและทำให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึก หดหู่ ซึมเศร้า ท้อแท้และหมดหวังในชีวิต (ประภาพร มโนรัตน์ และ พรรณพิไล สุทนต์, 2555) ทั้งนี้เพราะผู้ดูแลผู้สูงอายุมีบทบาทในการดูแลผู้สูงอายุในหลาย ๆ ด้าน ทั้งการดูแลในกิจวัตรประจำวัน การดูแลด้านจิตใจ การดูแลให้ได้รับข้อมูลข่าวสารและความเป็นไปของครอบครัว รวมทั้งการดูแลจัดการเรื่องค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ดังนั้น การแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดนครพนม ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี จึงเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับท้องถิ่นที่ต้องมีความพร้อมในการส่งเสริมผู้สูงอายุให้มีความทำ เพื่อลดอัตราการพึ่งพิงของผู้สูงอายุ

จากที่มาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุในจังหวัดนครพนม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแสดงบทบาทในการดูแลผู้สูงอายุให้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุในจังหวัดนครพนม
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุในจังหวัดนครพนม
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะสำหรับส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุในจังหวัดนครพนม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
มุ่งศึกษาบทบาท ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะสำหรับส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุในจังหวัดนครพนม
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและบุคลากร ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม จำนวนทั้งสิ้น 24 คน ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 2 คน เทศบาลเมือง 2 คน เทศบาลตำบล 10 คน และองค์การบริหารส่วนตำบล 10 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม จำนวน 10 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) 1 แห่ง เทศบาลเมือง 1 แห่ง เทศบาลตำบล 5 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) 5 แห่ง ใน 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอธาตุพนม อำเภอนาแก อำเภอศรีสงคราม และอำเภอท่าอุเทน เนื่องจากมีจำนวนเตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยผู้สูงอายุและผู้สูงอายุมากที่สุด (วรวิมล อินทนท์, 2564)
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเพื่อศึกษาเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุในจังหวัดนครพนม ตอนที่ 2 เป็นคำถามเพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุในจังหวัดนครพนม และ ตอนที่ 3 เป็นคำถามเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะสำหรับส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุในจังหวัดนครพนม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัยต่าง ๆ ตลอดจนเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) แบบตัวต่อตัว (Face to face interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้บริหารและบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครพนม จำนวนทั้งสิ้น 24 คน

3) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยใช้การสังเกตในฐานะผู้ปฏิบัติงาน ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเข้าร่วมการจัดประชุม และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนมจัดขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาตีความ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ ด้วยหลักแห่งเหตุผล สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Induction Analysis) อภิปรายถึงข้อเท็จจริงที่ค้นพบตามสภาพการณ์ และความสัมพันธ์ เพื่อตอบคำถาม การวิจัย

ผลการวิจัย

1. บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุในจังหวัดนครพนม ผลการวิจัยแยกเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1.1 การจัดตั้งศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพ ผลจากการวิจัย พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครพนม เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนงานในหลายด้าน ทั้งการสนับสนุนงบประมาณ สนับสนุนทรัพยากรการบริหาร การแสวงหาภาคีความร่วมมือในชุมชน และการประสานความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความช่วยเหลือสนับสนุนงานต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพ ให้การดำเนินงานศูนย์ฯ สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการประชาสัมพันธ์เชิญชวน ผู้สูงอายุให้เข้ามามีส่วนร่วมทำกิจกรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า ควรมีหน้าที่เกี่ยวกับงานสวัสดิการสังคม ได้แก่ การจัดหน่วยบริการด้านสาธารณสุข การจัดศูนย์เยาวชน สถานสงเคราะห์เด็กและคนชรา คนพิการ สอนสาธารณะ ห้องสมุดสำหรับประชาชน

1.2 การจัดอบรมฝึกการประกอบอาชีพ ผลจากการวิจัย พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครพนม ได้ส่งเสริมการฝึกอาชีพโดยนำปราชญ์ชาวบ้าน และผู้สูงอายุในชุมชนที่มีความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอนอาชีพต่างๆ อาทิ เช่น การทำเครื่องจักสาน การทอผ้า การทำขนม แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ฯลฯ นอกจากนี้ยังได้เชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ในเรื่องการผลิต การบริหารจัดการ และสอนทักษะอาชีพใหม่หรืออาชีพทางเลือกให้กับผู้สูงอายุในชุมชน และการจัดให้ไปดูงานกลุ่มอาชีพ ในต่างจังหวัด และสถานประกอบการต่าง ๆ

1.3 การพัฒนาทักษะอาชีพ ผลจากการวิจัย พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนมได้มีการจัดทำแผนงานโครงการ และกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง อาทิ เช่น การพัฒนาทักษะฝีมือ การพัฒนาทักษะศิลปะ การพัฒนาทักษะภาษา และการพัฒนาความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพที่จำเป็นต่อการทำงาน และเพิ่มศักยภาพของการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ทั้งยังให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการมีงานทำและการประกอบอาชีพ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ และชุมชน เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุ

1.4 การสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ ผลจากการวิจัยพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม มีการสนับสนุนและสร้างความพร้อมในการรวมกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุ โดยการจัดเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในการรวมกลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุ คอยเป็นที่ปรึกษาให้กับกลุ่มอาชีพเพื่อช่วยเหลือดูแลระบบบริหารจัดการ ทั้งยังจัดอบรมเพิ่มความรู้เกี่ยวกับแนวคิดวิสาหกิจ การพัฒนาการผลิต การออกแบบผลิตภัณฑ์การนำผลิตภัณฑ์ออกจำหน่ายและการทำการตลาด เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มเกิดความเข้มแข็งและเกิดความยั่งยืน การมีโอกาสดำเนินการได้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น และเข้าร่วมทำกิจกรรมที่น่าสนใจในกลุ่มจะเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้สูงอายุเกิดความพึงพอใจภาคภูมิใจในตนเองและสามารถแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี และควรส่งเสริมแนวคิดวิสาหกิจเพื่อช่วยเหลือสังคม โดยรวมกลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุตามความเหมาะสมของพื้นที่ และควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

1.5 การจัดหางาน ผลจากการวิจัยพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม มีบทบาททำให้เกิดการสร้างกลไกในการจ้างงานผู้สูงอายุในท้องถิ่น ทั้งการขอความร่วมมือจากนายจ้างต่าง ๆ ในพื้นที่ให้จ้างแรงงานสูงอายุ การกำหนดมาตรการส่งเสริม ช่วยเหลือนายจ้างที่มีการจ้างงานผู้สูงอายุ เข้าทำงาน นอกจากนี้ยังทำการสำรวจข้อมูลผู้สูงอายุในท้องถิ่นที่ต้องการประกอบอาชีพ เพื่อแนะแนวอาชีพ การฝึกอบรมอาชีพ การพัฒนาทักษะอาชีพ รวมถึงการหางานให้ผู้สูงอายุรับไปทำที่บ้าน และยังสำรวจข้อมูลนายจ้างที่ต้องการจ้างผู้สูงอายุ เพื่อสร้างโอกาสการมีงานทำให้ผู้สูงอายุที่ต้องการสมัครงาน ต้องการช่วยเหลือสังคมและมีบทบาทในสังคมตามความถนัด ต้องการสนับสนุนช่วยเหลือจากครอบครัวและสังคม ทั้งทางความเป็นอยู่ ต้องการรายได้ และบริการจากรัฐ ต้องการมีชีวิตร่วมในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและสังคม ต้องการลดการพึ่งพาคนอื่นให้น้อยลงไม่ต้องการความเมตตาสงสาร และต้องการการประกันรายได้และประกันสุขภาพ เป็นต้น

1.6 การสนับสนุนแหล่งเงินทุน ผลจากการวิจัย พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม มีการสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ และมีการสนับสนุนเงินทุนประกอบอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ โดยการสนับสนุนงบประมาณในโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่ กลุ่มและชมรมผู้สูงอายุ เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานกลุ่ม การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ดำเนินงาน แต่เนื่องจากงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีจำกัด ส่งผลให้งบประมาณที่จัดสรรนั้นไม่เพียงพอต่อความต้องการ

1.7 การสร้างช่องทางการตลาด ผลจากการวิจัยพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม มีการเชิญวิทยากรที่มีประสบการณ์มาอบรมให้ความรู้การขายสินค้าทางออนไลน์ การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ การออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ยังมีการช่วยเหลือพัฒนาเว็บไซต์สำหรับการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ การช่วยการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ และประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้มีตลาดในการจัดจำหน่ายสินค้าสำหรับกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุ และผู้ประกอบการผู้สูงอายุ เช่น การร่วมมือกันจัดงานแสดงสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยผู้สูงอายุ เป็นต้น

2. ปัญหาและอุปสรรคขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุในจังหวัดนครพนม ผลจากการวิจัย พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม มีงบประมาณจำกัด ภารกิจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนดมีมาก บุคลากรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน บุคลากรไม่มีความรู้ความสามารถในด้านผู้สูงอายุโดยตรง ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งยังให้ความสำคัญกับประเด็นการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุน้อย แผนปฏิบัติการโครงการและกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุขาดการติดตามผล ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ยังไม่มาก อีกทั้งผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการทำงาน ส่งผลให้เข้ามามีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย

3. ข้อเสนอแนะสำหรับส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุในจังหวัดนครพนม ผลจากการวิจัย พบว่า ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม ควรให้ความสำคัญกับการก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุและปัญหาที่จะเกิดขึ้นเพื่อให้เกิดการพัฒนางานผู้สูงอายุที่แท้จริง ควรมีการจัดอบรมบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกระดับให้มีความรู้ และเข้าใจถึงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานที่ได้รับการถ่ายโอนมาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อลดข้อจำกัดในการทำงาน ด้านการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องให้มีความรู้มีทักษะที่จำเป็น คิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ มีการทำงานเป็นทีม ปฏิบัติงานอย่างจริงจังด้วยใจที่มีจิตสาธารณะ มีความเข้าใจ ยอมรับ มีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุ และมีการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุด้วยความรัก ความเมตตา และความเอื้อเฟื้อ รวมทั้งจัดโครงการอบรมเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถแก่บุคลากรที่รับผิดชอบดำเนินงานตามภารกิจอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมตามความต้องการและจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในทุกมิติ

อภิปรายผลการวิจัย

1. บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุในจังหวัดนครพนม อภิปรายผลการวิจัยแยกเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 การจัดตั้งศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนงานในหลายด้าน ทั้งการสนับสนุนงบประมาณ สนับสนุนทรัพยากร การบริหารการแสวงหาภาคีความร่วมมือในชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของ ภาคิน เจริญนนทสิทธิ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มทรัพยากรการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ รวมทั้งสนับสนุนการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในลักษณะชมรมให้เป็นจุดศูนย์กลางของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

1.2 การจัดอบรมฝึกการประกอบอาชีพ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ส่งเสริมการฝึกอาชีพโดยนำปราชญ์ชาวบ้าน และผู้สูงอายุในชุมชนที่มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอนอาชีพต่าง ๆ อาทิ เช่น การทำเครื่องจักสาน การทอผ้า การทำขนม แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ฯลฯ สอดคล้องกับการศึกษาของ นนทยา อิทธิชินบัญชา (2559) ได้ศึกษาแนวทางการสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า ศักยภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษ พบศักยภาพ 6 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) กลุ่มช่างและเครื่องจักสาน 2) กลุ่มศิลปวัฒนธรรม 3) กลุ่มดูแลสุขภาพ 4) กลุ่มทอผ้าและปักผ้า 5) กลุ่มการทำเกษตรและเลี้ยงสัตว์ 6) กลุ่มประกอบการค้าขายและบริการ

1.3 การพัฒนาทักษะอาชีพ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีแผนงานโครงการ และกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง อาทิ การพัฒนาทักษะฝีมือ การพัฒนาทักษะศิลปะ การพัฒนาทักษะภาษา และการพัฒนาความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพที่จำเป็นต่อการทำงาน และเพิ่มศักยภาพของการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ทั้งยังให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการมีงานทำและการประกอบอาชีพ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ และชุมชนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับการศึกษาของ เจษฎา จันทวงศ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการเตรียมความพร้อมที่จะพัฒนาอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ โดยควรส่งเสริมผู้สูงอายุดังต่อไปนี้ (1) การให้การศึกษาศาชีพ (career education) ทำให้ผู้สูงอายุสามารถพัฒนาอาชีพของตนเองได้ (2) ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการวางแผนอาชีพ (information about career planning) ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ การวางแผนและพัฒนาอาชีพที่สำคัญสำหรับผู้สูงอายุ (3) การให้คำปรึกษาอาชีพ (career counseling) ช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถเลือกเป้าหมาย วางแผนอาชีพและพัฒนาอาชีพได้อย่างเหมาะสม

1.4 การสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ ผลจากการวิจัย พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการสนับสนุนและสร้างความพร้อมในการรวมกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุ โดยการจัดเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในการรวมกลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุ เป็นพี่เลี้ยงให้กับกลุ่มอาชีพเพื่อช่วยเหลือดูแลระบบบริหารจัดการ ทั้งยังจัดอบรมเพิ่มความรู้เกี่ยวกับแนวคิดวิสาหกิจ การพัฒนาการผลิต การออกแบบผลิตภัณฑ์ การนำผลิตภัณฑ์ออกจำหน่าย และการทำการตลาด เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มเกิดความเข้มแข็ง

และเกิดความยั่งยืน สอดคล้องกับการศึกษาของสุปรียา นุ่นเกลี้ยง และ ศิริลักษณ์ คัมภีรานนท์ (2562) ได้ศึกษาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มผู้สูงอายุบนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ : ศึกษากรณี เทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาศักยภาพของท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มผู้สูงอายุบนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมในระดับชายแดนใต้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็นที่มีค่ามากที่สุดคือ ต้องสนับสนุนให้ชมรมผู้สูงอายุ และชุมชนเป็นตัวหลักในการดูแลผู้สูงอายุบนพื้นฐานความต้องการของผู้สูงอายุ และควรส่งเสริมแนวคิดวิสาหกิจเพื่อช่วยเหลือสังคม โดยรวมกลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุตามความเหมาะสมของพื้นที่

1.5 การจัดหางาน พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาททำให้เกิดการสร้างกลไกในการจ้างงานผู้สูงอายุในท้องถิ่น ทั้งการขอความร่วมมือจากนายจ้างต่าง ๆ ในพื้นที่ให้จ้างแรงงานสูงอายุนอกจากนี้ยังทำการแนะแนวอาชีพ การฝึกอบรมอาชีพ การพัฒนาทักษะอาชีพ รวมถึงการหางานให้ผู้สูงอายุรับไปทำที่บ้าน และยังสำรวจข้อมูลนายจ้างที่ต้องการจ้างผู้สูงอายุ เพื่อสร้างโอกาสการมีงานทำ สอดคล้องกับการศึกษาของ กชกร เดชะคาญ, คงฤทธิ์ กุลวงษ์ และ กาญจน์ ศาลปรีชา (2564) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้แก่ผู้สูงอายุ : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพฝึกอบรมผู้สูงอายุควรคำนึงถึงความต้องการ และสถานภาพครอบครัวของผู้สูงอายุ ถัดมาคือ หางานให้ผู้สูงอายุไปทำที่บ้าน รวมทั้งมีการจ้างงานผู้สูงอายุ

1.6 การสนับสนุนแหล่งเงินทุน พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ และมีการสนับสนุนเงินทุนประกอบอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ โดยการสนับสนุนงบประมาณในโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่กลุ่มและชมรมผู้สูงอายุเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานกลุ่ม สอดคล้องกับการศึกษาของไทยมณี ไชยฤทธิ์ (2560) ได้ศึกษาการจัดสรรความสุขให้กับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรที่จะเข้าไปเสริมสร้างกลไกในการดูแลให้ทั่วถึงมากยิ่งขึ้นผ่านการดูแลให้ครบทุกมิติ

1.7 การสร้างช่องทางการตลาด ผลจากการวิจัย พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม มีการเชิญวิทยากรที่มีประสบการณ์มาอบรมให้ความรู้การขายสินค้าทางออนไลน์ การโฆษณา และประชาสัมพันธ์ การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อออนไลน์และประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้มีตลาดในการจัดจำหน่ายสินค้าสำหรับกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุ สอดคล้องกับการศึกษาของ ปาณัสม์ ศรีไตรรัตน์ (2564) ได้ศึกษาความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลตำบลกะรน อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษาพบว่า ด้านการมีงานทำ มีรายได้ และสวัสดิการแรงงาน พบว่าผู้สูงอายุต้องการให้มีสถานที่จำหน่ายสินค้าที่ผู้สูงอายุผลิตขึ้น และต้องการให้รัฐบาลเพิ่มจำนวนเงินเบี้ยเลี้ยงยังชีพผู้สูงอายุ

2. ปัญหาและอุปสรรคขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุในจังหวัดนครพนม ผลจากการวิจัย พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม มีงบประมาณจำกัด ภารกิจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนดมีมาก บุคลากรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน บุคลากรไม่มีความรู้ความสามารถในด้านผู้สูงอายุโดยตรง ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งยังให้ความสำคัญกับประเด็นการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุน้อย แผนปฏิบัติการโครงการและกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุแต่ขาดการติดตามผล สอดคล้องกับการศึกษาของ พิรพงศ์ กนกเลิศวงศ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารนโยบายคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาด้านงบประมาณ การขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องผู้สูงอายุของบุคลากร และบุคลากรมีจำนวนน้อย

3. ข้อเสนอแนะสำหรับส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุในจังหวัดนครพนม พบว่า ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนมควรให้ความสำคัญกับการก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุและปัญหาที่จะเกิดขึ้นเพื่อให้เกิดการพัฒนางานผู้สูงอายุที่แท้จริง ควรมีการจัดอบรมบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกระดับให้มีองค์ความรู้ และเข้าใจถึงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องต่างๆ ให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานที่ได้รับการถ่ายโอนมาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อลดข้อจำกัดในการทำงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ ศุภิสรา ขาวเงิน อัครศิริ ลาปี่ และสุพัฒพงศ์ แยมอิม (2565) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชนะ อำเภوتاชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชนะ อำเภوتاชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ควรมุ่งเน้นเป้าหมายของผลิิตภาพการดำเนินงานผ่านรูปแบบที่หลากหลาย โดยผู้บริหารต้องตระหนักถึงความสำคัญในการจัดเตรียมทรัพยากรที่ได้มาตรฐาน และมีจำนวนเพียงพอต่อการสนับสนุนภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจัดโครงการอบรมเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถแก่บุคลากรที่รับผิดชอบดำเนินงานตามภารกิจอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมตามความต้องการและจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในทุกมิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ภาครัฐควรมีการสร้างกลไกในการขับเคลื่อนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหันมาให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาของผู้สูงอายุ และการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุ เช่น ระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

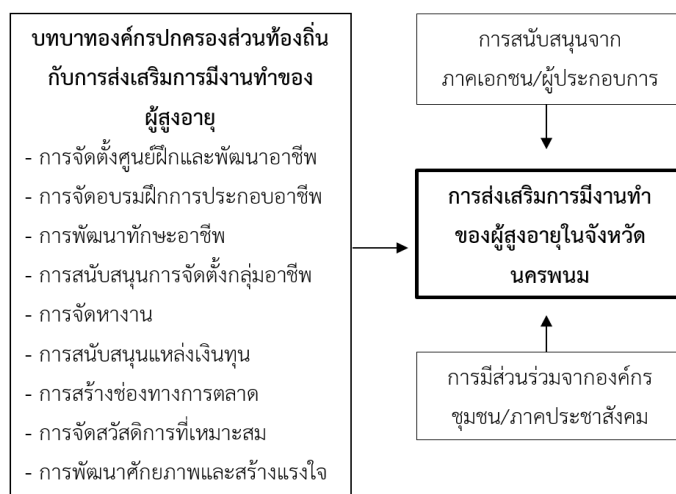
2) ภาครัฐควรมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการในการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุ เพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีงานทำแก่ผู้สูงอายุทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อเป็นการเสริมสร้างผู้สูงอายุให้เป็นพลังทางเศรษฐกิจและสังคมต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาสภาพทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุในจังหวัดนครพนม

2) ควรมีการศึกษาระดับความสำเร็จการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุ เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปปรับปรุงการดำเนินงาน และเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

จากแผนภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทของการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุอยู่หลายด้าน และควรจะเป็นหน่วยงานหลักในระดับท้องถิ่นที่ดำเนินการด้านดังกล่าวนอกจากการมอบเงินสวัสดิการ อาทิ การมีศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพที่เกิดจากการร่วมกลุ่มของคนชุมชน การการพัฒนาอาชีพจากภูมิปัญญาและทรัพยากรที่มีอยู่ ประชาชนชาวบ้านที่สนับสนุนองค์ความรู้ รวมถึงการสนับสนุนสินค้าและผลิตภัณฑ์ ช่องทางการตลาดจากผู้ประกอบการเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ เป็นพี่เลี้ยงดูแลช่วยเหลือในการมีอาชีพของผู้สูงอายุ และมีแนวทางในการส่งเสริมหรือการทำงานร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

- กชกร เดชะคาญ, คงฤทธิ์ กุลวงษ์ และ กาญจน ศาลปรีชา. (2564). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้แก่ผู้สูงอายุ : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม. *Journal of Politics and Governance*, 11(3), 228-239.
- คณางค์ ช่อชู. (2561). การสร้างกระบวนการเรียนรู้ชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านอาชีพของชุมชนบ้านหนองขวาง ตำบลพรสำราญ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. *บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*.
- จุฑารัตน์ แก้วกัญญา. (2555). พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 : ศึกษากรณีข้อห้ามการมีส่วนได้เสีย. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จุฑามาส ไหย่งไทย. (2563). การบริหารจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลนคร. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เจษฎี จันทวงศ์. (2561). การพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชลธิชา อัสวันรินทร์ และคณะ. (2563). โครงการรูปแบบการจ้างงานผู้สูงอายุในภาคเอกชนของไทย : ความยืดหยุ่น ผลผลิตและการคุ้มครอง. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไทมมณี ไชยฤทธิ์. (2560). การจัดสรรความสุขให้กับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 6(2), 255-266.
- นงลักษณ์ บุญไทย. (2559) ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุและความสัมพันธ์กับปัจจัยอื่น ๆ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นนทยา อธิธิชินบัญชร. (2559). แนวทางการสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 8(1), 111-121.
- นิภาพรณ งามวิทยาพงศ์. (2555). โครงการสำรวจและถอดบทเรียนมิติการสร้างงานอาชีพและรายได้ของผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ: สถาบันการจัดการแบบองค์รวม.
- ประภาพร มโนรัตน์. (2555). ผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพัง : ผลกระทบและบทบาทสังคมกับการดูแล. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี อุดรดิตถ์*, 5(2), 98-103.
- ปณัฏฐ์ ศรีไตรรัตน์. (2564). ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาล ตำบลกระนวน อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต. *สุราษฎร์ธานี: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*.
- พัฒนาชุมชนจังหวัดนครพนม. (2557). ประมวลผลข้อมูลผู้สูงอายุในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 7 จังหวัด. สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2557, จาก <http://www.npmhomeperson.dsdw.go.th/document/>

- พีรพงศ์ กนกเลิศวงศ์. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารนโยบายคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสต์เทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 8(2), 249-264.
- ภาคิน เจริญนทสิทธิ์. (2562). การบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- วรวุฒิ อินทนนท์. (2564). โครงการหน่วยจัดการจังหวัด ระดับที่มีจุดเน้นสำคัญ (Node flagship) จังหวัดนครพนม. นครพนม: มหาวิทยาลัยนครพนม.
- วิภาณันท์ ม่วงสกุล. (2558). การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ตามลำพังด้วยแนวคิดพัฒนาพลัง. *วารสารวิจัยสังคม*, 38(2), 93-112.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2559). บริการท้องถิ่นเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีสำหรับผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพระปกเกล้า.
- ศิริวรรณ อรุณทิพย์ไพฑูรย์. (2559). สังคมสูงวัย...ความท้าทายประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2565, จาก https://www.dop.go.th/download/knowledge/th1580199450-276_0.docx.
- สุปรียา นุ่นเกลี้ยง และ ศิริลักษณ์ คัมภีรานนท์. (2562). ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มผู้สูงอายุบนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สุรินทร์ นิยมามgur. (2561). การบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(2), 21-36.
- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2559). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579). นนทบุรี: สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- Krech, D. et al. (1962). *Individual in Society: A Textbook of Social Psychology*. New York: McGraw-Hill.
- Levinson, D. J. (1964). *Role Personality and Social Structure*. New York: The Macmillann.
- Moreno, R. (2000). *A Learner-Centered Approach to Multimedia Explanations : Deriving Instructional Design Principles from Cognitive Theory*. Interactive Multimedia Electronic. *Journal of Computer-Enhanced Learning*.
- World Health Organization. (2000). *The World Health Report 2000 - Health Systems: Improving Performance*. Geneva: World Health Organization.